

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli den 14 Mars 1884, kl. 3 e. m.

Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 9, öfver Herr C. A. Anderssons motion angående skrifvelse till Kongl. Maj:t om utfärdande af lagstadganden för dem, som sysselsätta sig med anskaffande af platser åt arbetsökande personer.

Hos Andra Kammaren har Herr *Carl Aug. Andersson* väckt motion, N:o 29, hvilken till detta Utskott hänvisats, derom

att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t ville anhålla, att lagstadganden med snaraste må blifva utfärdade för dem, som sysselsätta sig med anskaffande af platser åt arbetssökande personer.

I denna motion har motionären framhållit, hurusom den oärliga behandling, som den arbetssökande befolkningen ofta fått röna, då den vändt sig till s. k. kommissionärer för tjensts erhållande inom eller utom riket, framkallat många och bittra klagomål. Då emellertid lagen icke medgafve polismaktens ingripande förr, än uppenbart bedrägeri föreläge och kunde bevisas, hvilket sällan vore händelsen, enär den ene parten vanligen varit lika slug och förfaren som den andre varit godtrogen och oerfaren, så hade sådana kommissionärer kunnat i ganska stor skala bedrifva sin tvetydiga verksamhet, som i synnerhet visat sig olycksbringande i tjenstefolks städjande, under falska uppgifter, till tjänst i utlandet. Genom utvandrarelagen af den 5 Februari 1869 hade samhället ansett sig böra emot utvandrare-

Bih. till Riksd. Prot. 1884. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 12 Häft.

agenters svek och missbruk skydda sina medlemmar, och samhället borde icke heller underlåta att bereda ett liknande och än mera behöfligt skydd mot missbruk och svek af agenter, som syssla med en mängd okunnigt folks städjande till tjenst eller arbete, ofta nog med årslång tjenstetid i utlandet.

Enligt hvad Utskottet inhemtat, har behovet af lagstiftningsåtgärder i den syftning, som af motionären angifvits, blifvit från flere håll vitsordadt.

I till Hans Excellens Utrikesministern den 12 Juni 1882 aflåten skrifvelse har de förenade rikenas generalkonsul i Lübeck fäst uppmärksamheten på nödvändigheten af vissa kontrollbestämningars meddelande i afseende på agenter, som värfvade svenskt tjenstefolk för norra Tyskland, och i sammanhang dermed hemställt, huruvida icke en förordning rörande svenskt tjenstefolks städjande för utrikes ort vore behöflig; i skrifvelse af den 25 derpå följande Augusti har t. f. chefen för Utrikesdepartementet med öfverlemnande till Kongl. Civildepartementet af nämnda skrifvelse förmält sig anse den deri gjorda framställningen vara i hög grad förtjent af beaktande, med föranledande hvaraf Kongl. Maj:t den 1 derpå följande September öfver samma framställning infordrat underdånigt yttrande af Kongl. Kommerskollegium; under den 9 Januari 1883 har till bemälda kollegium derjemte öfverlemnats, för att tagas i öfvervägande vid besvarandet af förevarande nådiga remiss, en af förbemälde minister hos Kongl. Civildepartementet, med anledning af den behandling några till Danmark under hösten år 1882 utflyttade svenska tjenstepigor derstädes rönt, gjord hemställan, huruvida icke skäl förefunnes att jemväl i afseende på utflyttningen till Danmark af svenskt tjenstefolk vidtaga åtgärder i ändamål att, så vidt möjligt, skydda våra landsmän för missbruk från utvandrareagenters och med dessa i förbindelse stående personers sida; och under den 5 April 1883 har af Upsala sedlighetsförening underdånig framställning gjorts i syftning, att rättigheten att hålla kommissionskontor för anskaffande af tjenare må göras beroende på tillstånd af offentlig myndighet, som tillika skulle ega att reglera och egna nödig tillsyn öfver nämnda kontors verksamhet.

I till Kommerskollegium inkomna yttranden har flertalet af de Konungens Befallningshafvande, som i detta ärende blifvit af kollegium hörde, ansett åtgärder till undanröjande af de utaf generalkonsuln i Lübeck

angifna missförhållandena önskliga och behöfliga. För egen del har kollegiet, då de med tjänste- och arbetsfolks utvandring till främmande europeiska länder förbundna, ofta öfverklagade missförhållandena synas hafva sin förnämsta grund deruti, att utländske agenter och deras handtlångare här i riket i ej obetydlig omfattning utöfva en i det närmaste okontrollerad verksamhet för anskaffande till sådana länder af svenske tjänare och arbetare, som låtit sig lockas af falska uppgifter och förespeglingar, ansett dessa missförhållanden böra lämpligast motverkas derigenom, att föreskrift meddelades derom, att här i riket icke någon finge utan vederbörlig myndighets tillstånd och kontroll utöfva verksamhet för anskaffande mot betalning af tjänstefolk, vare sig anställningen afsåge tjänst inom eller utom riket. Om än en undantagslagstiftning derigenom åvägabragtes, kunde densamma dock, enligt kollegii åsigt, icke anses utgöra ett obehörigt ingrepp på näringsfrihetens område, då de derigenom påkallade åtgärdernas vidtagande syntes vara af ett trängande behof påkalladt, för att mot samvetslösheten och vinningslystnaden, så vidt möjligt är, bereda skydd åt de samhällsmedlemmar, för hvilka sådant skydd af flera anledningar är mest behöfligt. I öfverensstämmelse med dessa åsikter hade kollegium ansett sig böra uppgöra och Kongl. Maj:ts pröfning underställa förslag till "Förordning angående förmedlande mot betalning af tjänstefolks anställning."

Öfver Upsala sedlighetsförenings förberörda framställning hafva hittills endast tvenne underdåniga yttranden inkommit, nemligen från Öfverståthållareembetet i Stockholm och Konungens Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län, hvilka begge förordat föreningens framställning.

I vårt grannland Danmark är redan genom "Tyendeloven" den 10 Maj 1854 stadgadt, att ingen derstädes får utöfva verksamhet som "Fæstemand" utan att vara af behörig myndighet godkänd och antagen samt att "Fæstemandens" verksamhet skall af polismyndigheten noga öfvervakas.

Att bristen på motsvarande stadganden i vår lagstiftning redan länge visat sig känbar, må i viss mån kunna ådagaläggas af ett Kongl. Maj:ts nådiga cirkulär den 27 Mars 1856, hvilket förbjuder uppläsande i kyrkorna af kungörelser, som afse utvandringar eller värfning för utländsk räkning af arbetsfolk. Anledningen till detta förbud angafs vara den omständigheten, att inom vissa delar af riket allmänna kungörelser, innefattande uppmaning till svenskt arbetsfolk att på uppgifna fördelaktiga vilkor taga tjänst å utländsk ort, blifvit från predikstolarne upplästa, hvaraf blifvit en följd att ett större antal arbetare af båda könen från riket utflyttat, men efter ett längre eller kortare vistande utrikes till fäderneslandet åter-

kommit, ofta i sådant tillstånd, att de fallit fattigvården till last, utan att något anspråk på skyldighet att dem underhålla kunnat göras mot det eller de samhällen inom det främmande riket, der de ej sällan tillbragt verksamaste delen af sitt lif eller ådragit sig lidanden, hvilka göra dem till vidare sjelfförsörjning oförmögne.

Sådana värfningar hafva, såsom af Konungens Befallningshafvandes förberörda yttranden bestyrkes, äfven i senare tider egt rum i icke obetydlig skala. Ensamt i Göteborg bemedlades denna värfning år 1882 af fem kommissionärer, fyra för dansk och en för tysk räkning, och hade det största kontoret till Danmark befordrat 5—600 personer, hvarvid, då formliga kontrakt upprättats, dessa oftast i främsta rummet afsett att tillgodose de blifvande husböndernas intresse. Vid värfning för tysk räkning i Göteborg hade en dervarande kommissionär kunnat af "en fru" i Lübeck betinga sig ända till 20 kronor för hvarje dit expedierad qvinlig tjenare.

Huruledes samvetslösa kommissionärer för förmedlande mot betalning af tjänstefolks anställning inom riket hittills fått, ostörda af erforderliga, väl behöfliga kontroller, i ganska stor skala drifva sin verksamhet, torde vara allmänt känt.

Af hvad sålunda förekommit har Utskottet trott sig finna, att den angelägenhet, för hvilken motionären genom förberörda motion påkallar Riksdagens medverkan, är synnerlig uppmärksamhet värd, men då, enligt hvad tillika upplyst är, frågan om vidtagandet af lagstiftningsåtgärder i den syftning, som af motionären angifvits, redan är föremål för Kongl. Maj:ts pröfning, så torde någon framställning derom från Riksdagen icke vara erforderlig, och får Utskottet af denna anledning vördsamt hemställa,

att Herr Carl Aug. Anderssons förberörda motion icke må till någon åtgärd föranleda.

Stockholm den 14 Mars 1884.

På Utskottets vägnar:

AUG. BOKSTRÖM.